

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ДРЖАВНА РЕВИЗОРСКА ИНСТИТУЦИЈА**

**ПОСЛЕРЕВИЗИОНИ ИЗВЕШТАЈ О МЕРАМА ИСПРАВЉАЊА
ЈАВНОГ КОМУНАЛНОГ ПРЕДУЗЕЋА
„БЕОГРАДСКИ ВОДОВОД И КАНАЛИЗАЦИЈА“ БЕОГРАД
ПО РЕВИЗИЈИ СВРСИСХОДНОСТИ ПОСЛОВАЊА
„СВРСИСХОДНОСТ УПРАВЉАЊА ВОДОВОДНОМ
ИНФРАСТРУКТУРОМ“**

**Број: 400-1100/2019-04/86
Београд, 12.05.2020. године**

САДРЖАЈ

1.	УВОД.....	3
2.	НЕСВРСИСХОДНОСТИ И МЕРЕ ИСПРАВЉАЊА	4
3.	МИШЉЕЊЕ О ИСКАЗАНИМ МЕРАМА ИСПРАВЉАЊА	9

1. УВОД

Државна ревизорска институција издала је Извештај о ревизији сврсисходности пословања „Сврсисходност управљања водоводном инфраструктуром”, број: 400–1100/2019–04/50 од 25. новембра 2019. године, у којем је навела закључке и налазе.

С обзиром да све откривене несврсисходности нису биле отклоњене у току ревизије, Институција је од субјекта ревизије захтевала достављање одазивног извештаја.

Субјект ревизије је у остављеном року од 90 дана доставио одазивни извештај, који је потписало и печатом оверило одговорно лице.

У одазивном извештају су приказане мере исправљања утврђених несврсисходности. У послеревизионом поступку смо прегледали одазивни извештај и оценили његову веродостојност и оценили да ли су мере исправљања задовољавајуће.

У овом извештају:

- приказујемо несврсисходности које су обелодањене у извештају о ревизији за које је захтевано предузимање мера исправљања,
- резимирамо предузете мере исправљања и
- дајемо мишљење о томе да ли су мере за исправљање стања, исказане у одазивном извештају, задовољавајуће.

2. НЕСВРСИСХОДНОСТИ И МЕРЕ ИСПРАВЉАЊА

2.1. Закључак 1: Ефикасније управљање водоводном инфраструктуром у водоводним предузећима, може се постићи стратешким опредељењем за смањење губитака воде, годишњим планирањем заснованим на мерљивим и достижним циљевима, адекватним извештавањем, као и предузимањем мера за ефикасно управљање губицима воде и спровођењем интензивнијих активности у циљу дугорочног смањења губитака воде.

2.1.1. Налаз 1.2: Годишњи програми пословања нису засновани на мерљивим, временски уоквиреним, реалним и достижним циљаним вредностима губитака воде и адекватном извештавању.

2.1.1.1. Опис несврсисходности

Годишњи програми пословања предузећа у ревидираном периоду садрже само опште дефинисане циљеве у вези са смањењем губитака воде, зато што нису одређене мерљиве, временски уоквирене и достижне вредности циљева због чега не може да се прати успешност тј. учинак реализације постављеног циља односно смањење губитака воде.

У извештајима о пословању субјекта ревизије, нема података о степену реализације појединачних циљева, углавном се наводе само финансијски и подаци о физичком обиму пословања (нпр. укупна количина произведене воде, фактурисана вода, укупни губици воде без јасног обрачуна и утврђене структуре, и сл.). Повећање односно смањење губитака воде, у Извештајима о реализацији пословања, изражено је процентуално у односу на претходну годину, без постављеног мерљивог циља са којим би се могао упоредити степен реализације.

Препорука број 2:

Препоручујемо одговорним лицима: ЈКП „Београдски водовод и канализација“, ЈКП „Наиссус“ Ниш, ЈПКП „Лазаревац“, ЈКП „Хаммеум“ Прокупље, да годишњим програмом пословања планирају мерљиве, временски уоквирене, одређене и достижне циљеве пословања у вези са губицима воде, ради праћења степена реализације постављеног циља и адекватног извештавања.

2.1.1.2. Исказане мере исправљања

Одговорним лицима ЈКП „Београдски водовод и канализација“ Београд, препоручили смо да годишњим програмом пословања планирају мерљиве, временски уоквирене, одређене и достижне циљеве пословања у вези са губицима воде, ради праћења степена реализације постављеног циља и адекватног извештавања.

Препоруци је дат приоритет 1 који означава несврсисходности које је могуће отклонити у року до 90 дана, односно препоруке по којима је потребно поступити у року до 90 дана.

По препоруци, у одазивном извештају број 16074 од 12. марта 2020. године, ЈКП „Београдски водовод и канализација“ Београд је обавестило Државну ревизорску институцију да је до дана достављања одазивног извештаја предузело следеће мере и активности ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању:

У Програму пословања за 2020. годину, дефинисано је планирано смањење комерцијалних и техничких губитака за по 1%, односно, смањење укупно неприходоване воде за 1%. Одговорна лица за предузимање мера исправљања су: Извршни директор за финансијске, кадровске и опште послове, Извршни директор за развој, пројектовање и инвестиције, Извршни директор за пословну техничку подршку и Извршни директор за водоводни систем.

Достављени докази о предузетој мери:

- Прилог 1 - 27. страна (тачке 7 и 8) из Програма пословања за 2020. годину где је дефинисано планирано смањење губитака.

2.1.1.3. Оцена мера исправљања

Описану меру исправљања оцењујемо као задовољавајућу.

2.1.2. Налаз 1.3: Водоводна предузећа нису у потпуности предузела мере за ефикасно управљање губицима воде како би управљала подацима о водоводној мрежи и анализирали структуру губитака воде, а предуслов у смислу стратешког и организационог одређења за смањење губитака воде нису или су делимично испунила

2.1.2.1. Опис несврсисходности

ЈКП „Београдски водовод и канализација“ има проактиван приступ када је у питању смањење губитака воде и то пре свега кроз дугорочне и средњорочне циљеве. Експертски тимови у предузећу спровели су бројне анализе и студије у овој области, али нису донеле стратешке смернице које на целовит начин уређују циљеве, мере, активности и носиоце за њихово спровођење у области смањења губитака воде на дужи рок.

Препорука број 7:

Препоручујемо одговорним лицима: ЈКП „Београдски водовод и канализација“, ЈКП „Наиссус“ Ниш, ЈПКП „Лазаревац“ и ЈКП „Хаммеум“ Прокупље, да донесу стратешке смернице за смањење губитака воде које на целовит начин уређују циљеве, мере, активности и носиоце за њихово спровођење у области смањења губитака воде на дужи рок.

2.1.2.2. Исказане мере исправљања

Одговорним лицима ЈКП „Београдски водовод и канализација“, дата је препорука да донесу стратешке смернице за смањење губитака воде које на целовит начин уређују циљеве, мере, активности и носиоце за њихово спровођење у области смањења губитака воде на дужи рок.

Препоруци је дат приоритет 1 који означава несврсисходности које је могуће отклонити у року до 90 дана, односно препоруке по којима је потребно поступити у року до 90 дана.

По препоруци, ЈКП „Београдски водовод и канализација“ Београд је обавестило Државну ревизорску институцију да је до дана достављања одазивног извештаја предузело следеће мере и активности ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању:

Усвојена је „Стратегија за смањење губитака воде у ЈКП БВК са акционим планом“ у марту 2020. године. Приликом прављења стратегије ослањало се на препоруке Интернационалне асоцијације за воде (IWA) и других међународних експерата и студија. Планирани кораци који су имплементирани у Стратегији су: анализа тренутног стања, постављање циљева, израда и извршење акционог плана, евалуација резултата и корекција циљева.

Ово је свеобухватан и комплексан посао који укључује координацију и одговорности више сектора и служби: Сектор мерења и контроле, Сектор дистрибуције воде, Сектор продаје и наплате, Сектор за ИКТ, Сектор за развој и пројектовање, Сектор за инвестиције, Финансијски сектор, Сектор одржавања и Сектор за КУБВКС.

Предузета мера је и формирање радне групе за смањење губитака воде, која је задужена за:

- припрему и усвајање стратешких смерница којима се дефинишу циљеви, мере, активности и носиоци посла на смањењу губитака у ЈКП БВК;
- припрему и усвајање процедура за рад на смањењу губитака у ЈКП БВК;
- дефинисање индикатора за праћење успешности рада на смањењу губитака на годишњем нивоу и
- дефинисање дугорочних мера за смањење стварних и привидних губитака.

Поред седам чланова групе, у Решењу су наведени и извршни директори и директори сектора који ће учествовати у раду и реализацији свих активности у циљу спровођења донете стратегије и мера за остварење примарних циљева. Такође, наведено је да су сви запослени у Предузећу дужни да поступају по захтевима чланова радне групе и да извршавају све одлуке које радна група донесе у оквиру надлежности утврђених Решењем. Такође, да јединица за имплементацију пројекта за свој рад одговара и извештај о реализацији пројекта, као и извештај о свом раду, периодично подноси директору Предузећа.

Такође, субјект ревизије је навео и описао мере и активности које ће бити предузете ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању, и то:

За све активности и мере које су дефинисане у Стратегији, следи реализација истих по плану. Спровођење циљева Стратегије ће се пратити на годишњем, петогодишњем и десетогодишњем нивоу, уз корекцију активности и мера у току рада. Као одговорно лице, наведен је Извршни директор за развој, пројектовање и инвестиције.

Достављени докази о предузетој мери:

- Прилог бр.2 - Стратегија смањења губитака воде у ЈКП БВК са Акционим планом;
- Прилог бр.3 - Решење о именовану групе за смањење губитака број 61439 од 07.10.2019. године

2.1.2.3.Оцена мера исправљања

Описану меру исправљања оцењујемо као задовољавајућу.

2.1.3. Налаз 1.4: Предузете активности за смањење стварних (физичких) и привидних (комерцијалних) губитака воде нису довољне за њихово дугорочно смањење

Предузете активности за смањење стварних губитака воде (цурење)

2.1.3.1. Опис несврсисходности

Иако су водоводна предузећа у периоду од 2015. до 2018. године предузимала редовне активности на контроли губитака, губици воде су током целог периода били виши од нивоа од 25%, који је планиран Стратегијом управљања водама до краја планског периода 2034. године.

У периоду 2015 – 2018. година, просечан процентуални износ воде која не доноси приход је 33,8%. У периоду од 2015. до 2018. године, улагање у реконструкцију водоводне мреже у водоводним предузећима из сопствених средстава је било знатно ниже од годишњих трошкова амортизације, што за последицу има застаривање водоводне инфраструктуре и ризик од смањења квалитета услуге, са тенденцијом даљег опадања.

ЈКП „Београдски водовод и канализација“ у свом саставу има 10% дужине водоводне цеви која је стара преко 55 година, а 22% мреже је старости између 46 и 55 година. Трећини дужине водоводне мреже, односно, 1.186 км, старосни век је истекао или истиче за 3-4 године. Документ „Анализа животног века водоводне мреже са пројекцијом до 2035. године“ који је израдио водоводно предузеће, указује на то да ће 55% дужине водоводне мреже, уколико се не улаже у њену реконструкцију, бити са истеклим животним веком. У периоду од 2015. до 2018. године укупна улагања Предузећа из сопствених средстава у водоводну инфраструктуру мања су од обрачунате амортизације за 32%. У 2015. години, покривеност трошкова амортизације водоводне мреже и објеката на водоводној мрежи, била је свега 16%, односно на један динар обрачунате амортизације улагано је 16 пара (износ обрачунате амортизације је преко 6 пута већи од средстава уложених у изградњу и реконструкцију водоводне инфраструктуре из сопствених средстава).

У ревидираном периоду укупна просечна улагања у изградњу, реконструкцију и одржавање водоводне инфраструктуре из сопствених средстава водоводних предузећа, у односу на укупне просечне пословне приходе у ЈКП „Београдски водовод и канализација“, износила су 6%.

Препорука број 9:

Препоручујемо одговорним лицима: ЈКП „Београдски водовод и канализација“, ЈКП „Наиссус“ Ншш, ЈПКП „Лазаревац“ и ЈКП „Хаммеум“ Прокупље, да интензивирају активности на контроли и смањењу стварних губитака воде (да детаљно размотре потребе и могућности обнављања и реконструкције водоводне мреже; побољшају контролу стварних губитака воде).

2.1.3.2. Исказане мере исправљања

Одговорним лицима ЈКП „Београдски водовод и канализација“, дата је препорука да интензивирају активности на контроли и смањењу стварних губитака воде (да детаљно размотре потребе и могућности обнављања и реконструкције водоводне мреже; побољшају контролу стварних губитака воде)..

Препоруци је дат приоритет 2 који означава несврсисходности које је могуће отклонити у року до годину дана, односно, препоруке по којима је потребно поступити у року до годину дана.

По препоруци, ЈКП „Београдски водовод и канализација“ Београд је обавестило Државну ревизорску институцију да је до дана достављања одазивног извештаја

предузело следеће мере и активности ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању:

Наставак набавке и уградње 51 и припрема за покретање набавке додатних 12 мерних уређаја. Направљени су планови за санацију водоводне мреже у 2020. години са дужином и вредностима за замену водоводних цеви (Прилог 4).

Такође, субјект ревизије је навео и описао мере и активности које ће бити предузете ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању, и то:

Реализација реконструкције водоводне мреже; рализација активне контроле цурења; наставак и интензивирање управљања притиском и наставак и интензивирање контроле хидраната и испуста. Предвиђено је праћење активности на годишњем нивоу. Наведена одговорна лица за спровођење активности су Извршни директор за пословну техничку подршку и Извршни директор за водоводни систем.

Достављени докази о предузетој мери:

Прилог бр.4: Годишњи план рада Сектора дистрибуције воде за 2020. годину

2.1.3.3.Оцена мера исправљања

Описану меру исправљања оцењујемо као задовољавајућу. Оцена је извршена имајући у виду приоритет дате препоруке, односно период у коме је објективно могуће предузети мере исправљања. Отклањање утврђене несврсисходности је у току.

2.1.4. Налаз 1.4: Предузете активности за смањење стварних (физичких) и привидних (комерцијалних) губитака воде нису довољне за њихово дугорочно смањење

Предузете активности за смањење привидних (комерцијалних) губитака воде

2.1.4.1. Опис несврсисходности

Утврдили смо да предузеће не врши благовремено замену водомера већом класом тачности и баждарење водомера, као и решавање проблема укочених, односно, предимензионираних водомера, што је довело до раста, односно, високог нивоа привидних губитака у ревидираном периоду. Елаборат за смањење комерцијалних губитака у ЈКП „Београдском водоводу и канализацији“ је у периоду од 2013. до 2019. године спроведен у три фазе. Испитивања су показала да правилан избор произвођача и класе водомера може значајно да смањи комерцијалне губитке у систему београдског водовода. Погон водомера Сектора мерења и контроле прати број водомера којима је истекла важност жига а водомер није замењен, као и број водомера којима у току године истиче важност жига. Међутим, предузеће годишње планира замену 60-70% укупног броја водомера потребних да се замене, а не свих водомера којима је истекла или истиче важност жигосања.

Препорука број 10:

Препоручујемо одговорним лицима: ЈКП „Београдски водовод и канализација“, ЈКП „Наиссус“ Ниш, ЈПКП „Лазаревац“ и ЈКП „Хаммеум“ Прокупље, да интензивирају активности на контроли и смањењу привидних (комерцијалних) губитака воде (редовна замена и баждарење водомера; побољшање поузданости

података о потрошњи воде; ажурирање базе потрошача; откривање нелегалних прикључака).

2.1.4.2. Исказане мере исправљања

Одговорним лицима ЈКП „Београдски водовод и канализација“, дата је препорука да интензивирају активности на контроли и смањењу привидних (комерцијалних) губитака воде (редовна замена и баждарење водомера; побољшање поузданости података о потрошњи воде; ажурирање базе потрошача; откривање нелегалних прикључака).

Препоруци је дат приоритет 2 који означава несврсисходности које је могуће отклонити у року до годину дана, односно, препоруке по којима је потребно поступити у року до годину дана.

По препоруци, ЈКП „Београдски водовод и канализација“ Београд је обавестило Државну ревизорску институцију да је до дана достављања одазивног извештаја предузело следеће мере и активности ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању:

Направљен је План замене водомера за 2020. годину, у коме је исказан планирани број за редовну замену и реконструкцију водомера по месецима (Прилог 5). Направљена је анализа великих потрошача. Такође, субјект ревизије је навео и описао мере и активности које ће бити предузете ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању, и то:

За цео систем се планира:

- провера и ажурирање базе водомера;
- повећање тачности мерења на водомерима;
- провера и ажурирање базе потрошача и
- побољшање поузданости података у бази потрошача.

За ове активности, предвиђено је праћење на годишњем нивоу. Одговорно лице за спровођење активности је Извршни директор за пословну техничку подршку.

Достављени докази о предузетој мери:

Прилог бр.5: План замене водомера за 2020. годину

2.1.4.3.Оцена мера исправљања

Описану меру исправљања оцењујемо као задовољавајућу. Оцена је извршена имајући у виду приоритет дате препоруке, односно период у коме је објективно могуће предузети мере исправљања. Отклањање утврђене несврсисходности је у току.

3. МИШЉЕЊЕ О ИСКАЗАНИМ МЕРАМА ИСПРАВЉАЊА

Прегледали смо одазивни извештај број: 16074 од 12. марта 2020. године, који је поднело ЈКП „Београдски водовод и канализација“ Београд. Оценили смо да је одазивни извештај, који је потписало и печатом оверило одговорно лице субјекта ревизије, веродостојан.

Вредновање мера исправљања смо оценили на основу њиховог описа и достављене документације. Сматрамо да смо добили довољне и одговарајуће доказе да можемо изрећи мишљење да ли су мере исправљања задовољавајуће.

Оцењујемо, да су мере исправљања, описане у одазивном извештају који је поднело ЈКП „Београдски водовод и канализација“ Београд, задовољавајуће.

Напомена:

У складу са одредбама члана 37. Закона о Државној ревизорској институцији, а након истека рокова исказаним у одазивном извештају, потребно је да обавештавате Државну ревизорску институцију о предузетим мерама и активностима о отклањању откривених несврсисходности према роковима из одазивног извештаја и доставите одговарајуће доказе.

Државна ревизорска институција ће наставити да прати отклањање откривених несврсисходности и периодично ће вам упућивати захтеве за доставу обавештења у складу са одредбама члана 37. Закона о Државној ревизорској институцији.

По истеку три године Државна ревизорска институција ће утврђивати ефекте остварене након спровођења препорука и отклањања откривених несврсисходности.

У ове ефекте укључиће се и ефекти које будете ви исказали предузетим мерама и активностима из одазивног извештаја.

Генерални државни ревизор

Др Душко Пејовић
Државна ревизорска институција
Макензијева 41
11000 Београд, Србија
12.05.2020. године

Достављено:

- ЈКП „Београдски водовод и канализација“ Београд и
- Архиви